



SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satversmestiesa.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 14. jūlijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneses Jautrīte Briede un Veronika Krūmiņa,

kolēģijas sēdē izskatījusi [..] un [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēji) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 108/2026),

konstatēja:

1. No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzēji lūdz Satversmes tiesu atzīt Maksātnespējas likuma 26. panta trešās daļas 8. punktu, likuma “Par tiesu varu” 27. panta otro daļu, Civilprocesa likuma 15. panta pirmo un otro daļu un 479. panta 1. punktu, kā arī Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma (turpmāk – Covid-19 pārvaldības likums) 10. panta pirmo daļu par neatbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 90., 91. un 92. pantam.

2. Maksātnespējas likuma 26. panta trešās daļas 8. punkts noteic maksātnespējas procesa administratora pienākumu sniegt tiesībaizsardzības institūcijām ziņojumus un materiālus par juridiskās personas maksātnespējas procesā vai fiziskās personas maksātnespējas procesā atklātajiem faktiem, kuri var būt par pamatu kriminālprocesa uzsākšanai.

Likuma “Par tiesu varu” 27. panta otrā daļa noteic:

“Uz tiesu uzaicinātās personas liecības un paskaidrojumus dod mutiski. Visi izpētāmie materiāli un dokumenti tiesas sēdē tiek nolasīti un apspriesti mutiski.”

Civilprocesa likuma 15. panta pirmā un otrā daļa noteic:

“(1) Pirmās instances un apelācijas instances tiesa, izskatot civillietu, pati pārbauda pierādījumus lietā.

(2) Uz tiesu uzaicinātās un izsauktās personas paskaidrojumus un liecības dod mutvārdos. Iepriekš nopratināto liecinieku liecības, rakstveida pierādījumi un citi materiāli pēc pušu lūguma tiek nolasīti. Tiesa var lietā esošos dokumentus nenolasīt, ja puses tam piekrīt.”

Civilprocesa likuma 479. panta 1. punkts paredz, ka par jaunatklātiem apstākļiem atzīst būtiskus lietas apstākļus, kas pastāvēja lietas izskatīšanas laikā, bet nebija un nevarēja būt zināmi pieteikuma iesniedzējam.

Covid-19 pārvaldības likums zaudēja spēku 2024. gada 1. janvārī. Šā likuma 10. panta pirmā daļa redakcijā, kas bija spēkā 2023. gada 31. decembrī, noteica:

“Civillietu un administratīvo lietu tiesa var izskatīt rakstveida procesā, ja iespējams nodrošināt lietas dalībnieku procesuālo tiesību ievērošanu un tiesa nav atzinusi par nepieciešamu lietu iztiesāt tiesas sēdē. Par civillietas un administratīvās lietas iztiesāšanu rakstveidā tiesa laikus informē lietas dalībniekus, nosakot termiņu papildu paskaidrojumu vai citu procesuālo lūgumu iesniegšanai.”

3. Pieteikumā apstrīdēta vairāku likumu normu atbilstība Satversmei. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta otrās daļas 1.¹ punktam vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama, ja apstrīdētie akti ir savstarpēji cieši saistīti un to izvērtēšana vienas lietas ietvaros var sekmēt vispusīgu un ātrāku lietas izskatīšanu.

Maksātnespējas likuma 26. panta trešās daļas 8. punkts regulē maksātnespējas procesa administratora pienākumus maksātnespējas procesā. Likuma “Par tiesu varu” 27. panta otrā daļa, Civilprocesa likuma 15. pants, kā arī Covid-19 pārvaldības likuma 10. pants redakcijā, kas bija spēkā 2023. gada 31. decembrī, nosaka lietu izskatīšanas tiešumu un mutiskumu, kā arī izņēmumus

no šo principu piemērošanas. Savukārt Civilprocesa likuma 479. panta 1. punkts attiecas uz civillietas jaunu izskatīšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem un noteic, kādi apstākļi atzīstami par jaunatklātiem.

Tādējādi pieteikumā apstrīdētās normas regulē atšķirīgus tiesību jautājumus. Tās nav savstarpēji cieši saistītas, kā arī nav secināms, ka to satversmības izvērtēšana vienas lietas ietvaros veicinātu lietas vispusīgu un ātru izskatīšanu. Tas vien, ka personai pieteikumā izklāstītajos faktiskajos apstākļos piemērotas vairākas tiesību normas vai persona atradies vairāku tiesību aktu normu tvērumā, pats par sevi nepadara šajās tiesību normās regulētos tiesību jautājumus par savstarpēji cieši saistītiem.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrās daļas 1.¹ punkta prasībām.

4. Papildus kolēģija vērš Pieteikuma iesniedzēju uzmanību uz to, ka konstitucionālajai sūdzībai jāatbilst arī citām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām. Proti, iesniedzot konstitucionālo sūdzību, pieteikuma iesniedzējam jāpamato, ka:

1) apstrīdētās normas, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normām, aizskar pieteikuma iesniedzējam Satversmē ietvertās pamattiesības;

2) ir ievērotas prasības attiecībā uz savu tiesību aizsardzību ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī nav tādu līdzekļu, ar kuriem pieteikuma iesniedzējs varētu aizstāvēt savas tiesības (*Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrā daļa un sestās daļas 2. punkts*);

3) ir ievērots Satversmes tiesas likumā noteiktais termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai (*Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtā daļa*).

Pieteikumā ir jāietver arī prasījuma juridiskais pamatojums (*Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts*). Proti, jāpamato katras apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikumā norādīts, ka civillietas izskatīšanā pieļauti tiesas spriešanas tiešuma un mutiskuma principu pārkāpumi. Turklāt tiesa nepamatoti ņēmusi vērā

maksātnespējas procesa administratores apgalvojumus par Pieteikuma iesniedzēju starpā noslēgta līguma tiesiskumu. Minētie apstākļi Pieteikuma iesniedzēju ieskatā būtu atzīstami par jaunatklātiem apstākļiem civillietā un tā jāizskata no jauna. Tomēr pieteikumā nav pamatots, ka tieši pieteikumā apstrīdētās normas, nevis to piemērošana civillietas izskatīšanā un tiesas vērtējums par Pieteikuma iesniedzēju norādītajiem apstākļiem aizskarušas Pieteikuma iesniedzējiem Satversmes 92. pantā ietvertās tiesības uz taisnīgu tiesu. Tāpat pieteikumā nav norādīts, kādas Satversmes 90. un 91. pantā ietvertas pamattiesības aizskar pieteikumā apstrīdētās normas un kā šis aizskārums izpaužas.

Pieteikumā citēta Satversme un Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija, Satversmes tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra, kā arī Latvijas nacionālo tiesu judikatūra civiltiesību jautājumos, norādīts Pieteikuma iesniedzēju viedoklis par tiesas nolēmumu nepareizību un neatbilstību tiesu praksei, kā arī par maksātnespējas procesa administratores un tiesību aizsardzības iestāžu rīcību. Tomēr Satversmes tiesas likuma prasībām atbilstošs prasījuma juridiskais pamatojums pieteikumā nav ietverts.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] un [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 108/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina